

Misbruik van e-commerce voor de afzet van namaakartikelen

Samenvatting

Deze studie bevat een kwantitatieve evaluatie van praktijken waarbij de elektronische handel (e-commerce) wordt misbruikt om de afzet van namaakproducten te vergemakkelijken. De elektronische handel is de afgelopen jaren snel in omvang toegenomen doordat consumenten steeds meer vertrouwen hebben gekregen in het online bestellen van goederen en diensten.

Het aantal bedrijven dat op de consumentenmarkt (business-to-consumer, B2C) langs elektronische weg zaken doet, neemt voortdurend toe. Tussen 2018 en 2020 is de onlinedetailhandel, een onderdeel van de consumentenmarkt als geheel, in grote economieën met 41 % gegroeid, terwijl de totale detailhandelsverkoop in die periode met minder dan 1 % is toegenomen. Die groei werd aangewakkerd door de COVID-19-pandemie, aangezien consumenten onlinebestellingen deden vanwege de lockdowns en om winkelbezoeken zoveel mogelijk te vermijden. Tijdens de pandemie is de onlineomgeving ook een nog populairder doelwit geworden voor illegale handel. Rechtshandavingsinstanties op het gebied van het internetrecht hebben melding gemaakt van een toename van diverse vormen van internetcriminaliteit, waaronder het aanbieden van illegale goederen, zoals nepgeneesmiddelen en ondeugdelijke geneesmiddelen, testkits en andere COVID-19-gerelateerde goederen.

De toenemende populariteit van e-commerce is niet onopgemerkt gebleven bij productpiraten, die steeds vaker gebruikmaken van elektronische handelskanalen om namaakartikelen te verkopen aan consumenten, waarvan sommigen in de veronderstelling verkeren dat zij echte artikelen kopen, terwijl anderen actief op zoek zijn naar goedkope namaak.

Dat er een verband bestaat tussen e-commerce en de handel in namaakproducten blijkt uit kwantitatieve analyses waarin is gekeken naar de elektronische handel en het aantal onderscheppingen van namaakgoederen door de douane en de waarde daarvan in de periode 2017-2019. In de analyse komt dat verband sterker naar voren wanneer gelet wordt op de wijze van verzending van namaakproducten. Dan blijkt namelijk dat online gekochte illegale goederen vaak worden verzonden in kleine pakketten, met name via postbedrijven.

Een door de Europese Unie uitgevoerde casestudy waarin gegevens zijn verzameld over inbeslagnemingen van elektronisch verhandelde namaakgoederen, biedt meer inzicht in de situatie. Uit de gegevens blijkt dat het bij 91 % van de inbeslagnemingen van elektronisch verhandelde goederen om leveringen via postdiensten ging. Daarentegen ging het bij slechts 45 % van de inbeslagnemingen van niet elektronisch verhandelde namaakgoederen om postzendingen. Wanneer we kijken naar de waarde van de in beslag genomen zendingen, blijkt dat de elektronisch verhandelde en per post verzonden goederen goed waren voor 81,8 % van de waarde van de in beslag genomen namaakproducten, tegen slechts 8,9 % voor de langs andere weg verzonden

namaakproducten. Wanneer we kijken naar de herkomst, blijkt dat de elektronisch verhandelde en de niet elektronisch verhandelde namaakproducten uit dezelfde landen afkomstig waren. Het aandeel van China in het totaal was echter hoger in het geval van elektronisch verhandelde namaakgoederen (75,9 % tegenover 45,9 % van het totale aantal inbeslagnemingen).

De in de EU in beslag genomen elektronisch verhandelde namaakgoederen omvatten een breed scala aan producten, met als belangrijkste categorie schoeisel (33,7 % van het totale aantal inbeslagnemingen), gevolgd door kleding (17,3 %), parfum en cosmetica (9,6 %), lederwaren (8,7 %), elektrische machines en apparaten (6,5 %), speelgoed (5,5 %) en horloges (5,2 %).

Malafide handelaren gaat het op de elektronische marktplaatsen voor de wind omdat het relatief eenvoudig is om sites op te zetten voor de verkoop van namaak. Bovendien vinden zij steeds nieuwe manieren om betrouwbare platforms te infiltreren met hun nagemaakte producten. De rechtshandavingsinstanties spannen zich weliswaar in om frauduleuze sites op te sporen en uit de lucht te halen, en werken samen met exploitanten van grote platforms en merkeigenaren om de verkoop van namaak aan banden te leggen, maar het probleem blijft zich op grote schaal voordoen en neemt gestaag toe.

Het onderscheppen van namaak wordt bemoeilijkt door de manier waarop de elektronisch bestelde producten worden verzonden. Productpiraten maken voor hun illegale activiteiten handig gebruik van de zwakke punten in distributiekanaalen. In het geval van de elektronische handel gebeurt dit voornamelijk via de post. Het feit dat de post- en douaneautoriteiten niet altijd in staat zijn kleine pakket- en briefzendingen te controleren op namaakproducten, geeft aanleiding tot bezorgdheid. Hun vermogen om internationaal verhandelde namaakproducten op te sporen is beperkt, aangezien de postzendingen met namaakartikelen verstopt zitten tussen miljoenen legaal verhandelde goederen.

Overheden hebben verschillende maatregelen getroffen om de onlineverkoop van namaak tegen te gaan, waaronder het sluiten van overeenkomsten met betrokken actoren ter versterking van de samenwerking en grotere inspanningen voor het opsporen van en optreden tegen websites waarop namaakproducten worden verkocht.

Zo heeft bijvoorbeeld in de Europese Unie de Europese Commissie het initiatief genomen tot het opstellen en uitvoeren van een memorandum van overeenstemming tussen platforms, merkeigenaren en andere belanghebbenden dat erop gericht is goede praktijken bij de bestrijding van de verkoop van namaak via het internet te verspreiden. In de Verenigde Staten heeft de regering het voortouw genomen bij de oprichting van een werkgroep elektronische handel waarin grote onlineplatforms zijn vertegenwoordigd met het doel om samen te werken bij de bestrijding van productpiraten die goederen op hun platforms verkopen. Australië werkt aan een mechanisme dat

consumenten in staat moet stellen verkopers van legale producten te herkennen doordat het erkende verkopers van bepaalde merken koppelt aan het merkenregister van de overheid. Bovendien wordt in de Europese Unie en de Verenigde Staten overwogen wet- en regelgeving in te voeren met nieuwe kaders voor de bestrijding van misdaad in de elektronische handel, waaronder de handel in illegale goederen.

Grote platformexploitanten hebben veelzijdige benaderingen ontwikkeld om de verkoop van namaakproducten op hun platforms tegen te gaan. Hiertoe behoren maatregelen en mechanismen waarbij derde verkopers, consumenten, merkeigenaren en rechtshandhavingsinstanties zijn betrokken, maar ook de ontwikkeling en uitvoering van strategieën om namaak proactief op te sporen en aan te pakken. Voor platforms is het echter moeilijk de achtergrond van derde verkopers te controleren, maar er worden steeds meer inspanningen geleverd om de mechanismen voor het opsporen en uitsluiten van verkopers van namaak te verbeteren.

Uit de in dit verslag gepresenteerde analyse blijkt dat het misbruik van de onlinemarkten door productpiraten zich zeer dynamisch ontwikkelt. Er is verder onderzoek nodig naar deze dynamiek, zowel door belanghebbenden in de sector als door middel van casestudy's. In verder onderzoek moet ook op meer genuanceerde wijze worden gekeken naar bepaalde aspecten van de dynamische ontwikkeling, waarbij de aandacht moet uitgaan naar een betere respons op komende uitdagingen door middel van het uitwerken en bevorderen van doeltreffende beleidsmaatregelen en praktijken.